

Jesus Moncada i Estruga

Jesús Moncada, el major de tres germans d'una família de comerciants, neix l'1 de desembre de 1941 a Mequinensa, Baix Cinca, (Saragossa), població situada en la confluència del riu Segre amb l'Ebre, després de rebre el primer, uns quants quilòmetres abans, les aigües del Cinca. Jesús mor a Barcelona, el 13 de juny de 2005.

La infància de Moncada transcorre a Mequinensa, una vila de 5.000 habitants, molt dinàmica i plena de vida fins a la seva inundació en 1966. Les mines de carbó i el posterior transport fluvial d'aquest fins a Tortosa o a la més propera estació de ferrocarril a Faió constituïen, al costat de l'agricultura i el comerç, les bases de l'esmentat dinamisme. Precisament, en aquesta infància mequinensana, es troba la base temàtica i creativa de Jesús Moncada. Les seves novel·les i contes es nodreixen de les històries que, en els cafès de Mequinensa, contaven els parroquians -en general, navegants de l'Ebre i miners-, fonent en un sol cos la seva capacitat imaginativa amb la història i la realitat del dia a dia.

Fins la seua inundació el 1966, Mequinensa fou una població molt dinàmica gràcies a les mines de carbó, al transport fluvial d'aquesta fins l'estació de ferrocarril de Faió i Tortosa, i també a l'agricultura i al comerç.

És precisament, a la seua infantesa mequinensana on es troba la base temàtica i creativa de Jesús Moncada. Les seues novel·les i contes es nodreixen de les històries que contaven els parroquians, miners i navegants de l'Ebre als cafès de la vella vila.

Als dotze anys, Jesús Moncada es traslladà a Saragossa per cursar batxillerat al col·legi Santo Tomàs, laic i liberal, de la família Labordeta. Entre els seus mestres, els poetes Miguel Labordeta i Rosendo Tello. Després d'haver realitzat estudis de Magisteri tornà a la seua Mequinensa natal per exercir de professor fins que el servei militar el portà de nou a Saragossa. Les experiències d'aquests anys foren aprofitades per l'autor com matèria literària a la seua novel·la *“La galeria de les estàtues”*.

En la Saragossa grisa de la dècada dels 50 del segle XX, Moncada rep el primer xoc davant una cultura i una llengua diferents a la seva -el català és la seva llengua materna-. I, per descomptat, els primers ensenyaments de la Vida mentre estudia i resideix de patrona a cases del Casc Vell. Acabat Magisteri, retorna a Mequinensa, on exerceix de mestre fins que el servei militar li porta de nou a Saragossa.

Un cop finalitzat el servei militar i de bell nou a Mequinensa, Jesús Moncada treballà com a mestre i s'inicià en la pintura i el dibuix. El 1966 abandonà definitivament Mequinensa per traslladar-se a Barcelona, animat per Edmond Vallès, escriptor i historiador nascut també a Mequinensa. A

Barcelona escriu, pinta, exposa en mostres individuals i col·lectives, treballa com a redactor a l'editorial Montaner i Simon fins la seua tanca empresarial. Fou en aquesta editorial on conegué al gran narrador català Pere Calders, vingut de l'exili mexicà, que fou el seu mentor i mestre literari.

El 1970 Jesús-Moncada obtingué el "Premi Brugués" amb el conte *La lluna, la pruna*. Fou l'inici d'un fructífer camí literari, camí en el qual les obres se succeeixen amb ritme pausat al mateix temps que són abocades a gairebé una trentena d'idiomes per prestigioses editorials (Seuil a França, Rocinante a Dinamarca, Don Quixote a Portugal...) i reben contínuament premis.

Moncada va compaginar la seva labor creativa amb el treball de traductor per a diferents editorials catalanes, sent un dels pocs escriptors que va viure senceraament de la literatura, on les obres se succeeixen a un ritme pausat, són traduïdes a nombrosos idiomes per prestigioses editorials i reben abundosos premis.

Autor de reculls de narracions *Històries de la mà esquerra* (1981) i *El Cafè de la Granota* (1985) i de les novel·les *Camí de sirga* (1988) —guanyadora dels premis Joan Crexells, Fundació d'Amics de les Arts i de les Lletres de Sabadell, Nacional de la Crítica, Ciutat de Barcelona, Crítica "Serra d'Or" i finalista del Nacional de Literatura, Creu de Sant Jordi i Premi dels Escriptors Catalans 2001—, *La galeria de les estàtues* (1992) i *Estremida memòria* (1997) —Premi Joan Crexells, Premi "Serra d'Or"—, *Calaveres atònites* (1999) i una col·lecció d'articles periodístics, *Cabòries estivals i altres proses volanderes* (2003).

Pel conjunt de la seua trajectòria va ser distingit amb nombrosos guardons, Medalla de Oro "Isabel de Portugal", Diputación de Zaragoza, (2001), el Premi dels Escriptors Catalans de l'AELC, (2001), la Creu de Sant Jordi, Generalitat de Catalunya (2002) i Premio de las Letras Aragonesas, Gobierno de Aragón (2004). El 9 de juliol de 2005 se li va concedir a títol pòstum la distinció de "fill predilecte" de Mequinensa.